

Br. 01-820/20
Podgorica, 16.11.2020. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 42/11 i 32/14) nakon završenog ispitnog postupka po sopstvenoj inicijativi

MIŠLJENJE

I Uvod

1. U pojedinim medijima objavljene su informacije o navodnoj zloupotrebi djece – učenika JU Osnovne škole „Jugoslavija“ u Baru. Naime, u elektronskim medijima – portalu www.cdm.me od 6.10.2020. godine u članku pod naslovom *Zloupotreba djece: Učiteljica preko Vibera zvala učenike na moleban u Baru*, između ostalog, navodi se: da je XY, učiteljica OŠ Jugoslavija, putem aplikacije Viber – grupa V-2 odjeljenja, objavila poziv sa facebook stranice Saborni Hram Svetog Jovana Vladimira – Bar, da će se 4.10.2020. u 18 h, održati moleban za početak nove školske godine, te pozvala učenike da dođu na taj moleban u Hram sv. Jovana Vladimira; da je time zašla u intimu učenika i njihovih porodica; da je takvim pozivom svjesno zanemarila i epidemiju koronavirusa.

II Postupanje Zaštitnika

2. Povodom objavljenih informacija Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak po sopstvenoj inicijativi i zatražio izjašnjenja od JU OŠ „Jugoslavija“ u Baru, kao i od Ministarstva prosvjete.

3. Ministarstvo prosvjete Zaštitniku je dostavilo izjašnjenje br. 10301-006-4984/2 u kojem se navode ciljevi obrazovnja i vaspitanja shodno Opštem zakonu o obrazovanju i vaspitanju, te da shodno odredbama tog Zakona u javnoj ustanovi u kojoj se izvodi javno važeći obrazovni program, obrazovanje i vaspitanje je svjetovnog karaktera, i u ovim ustanovama nije dozvoljeno religijsko djelovanje osim u ustanovama koje su licencirane kao srednje vjerske škole. Takođe se navodi da direktor, shodno pomenutom Zakonu, odlučuje o pravima i obavezama zaposlenih.

4. Direktorica JU OŠ „Jugoslavija“, dostavila je izjašnjenje br. 1523/2 od 26.10.2020. godine u kojem se navodi: da je u vezi navedenih dešavanja, 6.10.2020. godine, na osnovu čl. 144,145 i čl. 147. Zakona o radu, protiv zaposlene XY, pokrenut postupak utvrđivanja odgovornosti sa Upozorenjem o postojanju razloga za izricanje mjere za povredu radne obaveze br. 1356/2 od 6.10.2020. godine, te da je postupak pokrenut zbog postojanja osnovane sumnje za učinjenu težu povredu radne obaveze 4.10.2020. godine na način što je kao odjeljenski starješina, preko školske viber grupe učenika V-2 odjeljenja, formirane za potrebe učenja na daljinu i efikasnijeg obavljanja nastavnog procesa tokom prethodne školske godine u uslovima obustave nastave tokom pandemije COVID-19, svim učenicima ovog odjeljenja poslala obavještenje i istovremeno ih pozvala na religijski skup – moleban u Hramu Svetog Jovana Vladimira u Baru; da je 7.10.2020. godine donijeto rješenje o privremenom udaljenju – suspenziji zaposlene profesorice razredne nastave XY; da je shodno čl 157 stav 1 Zakona o radu,

donijeta odluka o naknadi zarade u visini jedne trećine mjesečne zarade zaposlene, koju je ostvarila u mjesecu prije privremenog udaljenja; da je zaposlenoj 9.10.2020. godine uručen poziv o usmenom izjašnjenju povodom navoda iz Upozorenja, te da se 16.10.2020. godine, zaposlena, u Školi, u prisustvu branioca, usmeno izjasnila o navodima; da je u toku postupak utvrđivanja odgovornosti, a ishod će biti poznat u zakonskom roku.

III Utvrđene činjenice

5. Na osnovu dobijenih izjašnjenja, utvrđeno je:

- da je XY, profesorica razredne nastave JU OŠ „Jugoslavija“ u Baru;
- da je odjeljski starješine odjeljenja V-2 te Škole;
- da je školske 2019/2020 formirana viber grupa tog odjeljenja za potrebe učenja na daljinu usljed obustave nastave zbog pandemije;
- da je 4.10.2020. godine, poredstvom navedene viber grupe, svim učenicima odjeljenja kojem je razredna starješine, poslala obavještenje kao i poziv na religijski skup;
- da je povodom toga, Uprava škole preduzela odgovarajuće mjere i radnje.

IV Relevantni propisi

6. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/07), garantovano je:

Dijete uživa prava i slobode primjereno njegovom uzrastu i zrelosti.

Djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe. (čl. 74)

7. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

U svim akcijama vezanim za dijete, bez obzira na to da li ih javna ili privatna ustanova socijalne zaštite, sudovi, upravni organi ili pravna tijela uzimaju, najbolji interesi djeteta će biti najvažniji. (čl. 3/1)

Države-potpisnice će poštovati pravo djeteta na slobodu misli, savjesti i religije.

Države-potpisnice će poštovati prava i družnosti roditelja i, kada je to primjenljivo, staratelja, da daju usmjerenje djetetu u ispoljavanju njegovih prava na način koji je u skladu s razvojnim sposobnostima djeteta.

Sloboda da se ispoljava vjera ili uvjerenja može se ograničiti samo na način propisan zakonom, i ako je to neophodno da bi se zaštitila javna sigurnost, red, zdravlje ili moral, ili osnovna prava i slobode drugih. (čl. 14)

Države članice se slažu da je obrazovanje djeteta usmjereno ka:

- (a) – razvoj djetetove ličnosti, talenta i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih krajnjih mogućnosti;
- (b) – razvoj poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i principa utvrđenih Poveljom Ujedinjenih nacija;
- (c) – razvoj poštovanja detetovih roditelja, njegovog/njenog kulturnog identiteta, jezika i vrednosti, nacionalnih vrednosti zemlje u kojoj dijete živi, zemlje iz koje potiče i civilizacija različite od njegove/njene sopstvene;
- (d) – pripremanje djeteta za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumevanja, mira, tolerancije, jednakosti polova, prijateljstva među narodima, etničkim, nacionalnim i verskim grupama i sa licima domorodačkog porekla;
- (e) – razvoj poštovanja prema prirodnoj okolini. (Član 29. stav 1)

8. Opštim zakon o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 064/02, 031/05, 049/07, "Službeni list Crne Gore", br. 004/08, 021/09, 045/10, 073/10, 040/11, 045/11, 036/13, 039/13, 044/13, 047/17)

U javnoj ustanovi i u ustanovi kojoj je dodijeljena koncesija za izvođenje javno važećeg obrazovnog programa obrazovanje i vaspitanje je svjetovnog karaktera.

U ustanovi iz stava 1 ovog člana nije dozvoljeno religijsko djelovanje osim u ustanovama koje su licencirane kao srednje vjerske škole. 5

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (čl. 41/1)

V Zaključna ocjena

10. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, uočava se da je zbog određenog postupka profesorice razredne nastave te poziva učenika na religijski skup, koristeći grupu na aplikaciji viber, formiranoj radi efikasnijeg učenja na daljinu, obrazovno-vaspitna ustanova u kojoj je zaposlena, preduzela radnje i mjere shodno zakonskim propisima. Zaštitnik smatra da je obrazovno-vaspitna ustanova, blagovremeno reagovala, kako ne bi došlo do eventualne zloupotrebe djece.

11. Zaštitnik podsjeća da djeca, kao i odrasli, imaju slobodu izbora i ispovijedanja svoje vjere, ovo pravo je garantovano odredbom člana 14 Konvencije o pravima djeteta: „Države potpisnice će poštovati pravo djeteta na slobodu misli, savjesti i vjere.

12. U Crnoj Gori u javnim obrazovno-vaspitnim ustanovama (osim u vjerskim školama) ne izučava se vjeronauka kao obavezan nastavni predmet, ali kao izborni sadržaj u srednjoj školi postoji Istorija religija¹, Učenje određenih osnova o vjeri-religiji u sekularnom kontekstu je dopušteno, jer djeca treba da znaju da ima različitih vjera i religija da jedni druge treba da poštuju u tim različitostima, da bi se stekla znanja i podigla svijest o različitim kulturama i religijama.

13. Iako nastavnici imaju određeni stepen diskrecije u postavljanju sopstvenih nastavnih ciljeva, mišljenja smo da se u školi ne treba vršiti promocija religijskih događaja ili pozivanje učenika da njima prisustvuju, a nastavnici ne treba da koriste grupe koje su formirane za nastavu (za pomoć pri nastavi na daljinu), u neke druge svrhe, jer to može kod djece stvoriti zabunu. Takođe, obrazovno-vaspitne ustanove ne treba da budu korišćene za organizovanje učenika u političke, religijske ili druge svrhe.

14. Podsjećamo, da je, u svojim preporukama državama članicama (1999. godine) Parlamentarna skupština Savjeta Evrope preporučila da države članice: "Izbjegnū – u slučaju djece – bilo kakav konflikt između, od strane države promovisanog, obrazovanja o religiji i vjere porodica, kako bi se poštovala slobodna odluka porodica u ovom veoma osjetljivom pitanju."

15. Kod ovakvog starnja stvari, imajući u vidu da je radi ispitivanja slučaja Uprava Škole blagovremeno reagovala, smatramo da u ovom trenutku ne postoje razlozi za dalje postupanje Zaštitnika u ovom predmetu.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković**

Dostavljeno:

- JU OŠ „Jugoslavija“ Bar
- Ministarstvo prosvjete
- a/a

---

¹ www.zzs.gov.me JAVNO VAŽEĆI OBRAZOVNI PROGRAM ZA OPŠTE SREDNJE OBRAZOVANJE (Ministarstvo prosvjete 2016)